

Univerzitet "Mediteran" Podgorica

BILTEN

broj: 26

Podgorica, decembar 2011.

BILTEN

Univerzitet „Mediteran“ Podgorica

Univerzitet „Mediteran“ Podgorica Vaka Đurovića b.b.	Broj: 26 Godina: 2011. Podgorica, 15. 12. 2011.	Broj primjeraka: 50 jul 2011 - decembar 2011.
---	--	--

www.unimediteran.net

1. INAUGURACIONO PREDAVANJE PROF. DR MILENKA POPOVIĆA

MIKROEKONOMSKA ANALIZA PONUDE RADA UMJETNIKA

Inauguraciono predavanje
- Izbor u zvanje Redovnog profesora –

1. NEOBIČNOSTI TRŽIŠTA RADA UMJETNIKA

1. Stalna pretjerana ponuda rada umjetnika i nezaposlenost umjetnika / istorijski podaci
2. Umjetnici su “multiple job holderi”: rade i umjetničke i neumjetničke poslove istovremeno
3. “Earning penalty”: primaju manju platu / zaradu nego zanimanja istog nivoa obrazovanja
4. Visoka varijabilnost zarada istog umjetnika tokom vremena / risk premium
5. Razlika u zaradama između raznih umjetnika / risk premium

- Zašto je opisano stanje neobično: Kako stvari izgledaju na “normalnom” tržištu rada
- Izgled tržišta rada umjetnika

1. KREATIVNE UMJETNOSTI: Proizvod, cijena, nadnica

- Tražnja za umjetničkim djelima: derivirana iz funkcije korisnosti domaćinstva potrošača umjetničkih djela
- Ponuda umjetničkih djela: derivirana iz funkcije korisnosti i proizvodne funkcije domaćinstva umjetnika

2. REPRODUKTIVNE UMJETNOSTI: Proizvod, cijena, nadnica

- Ponuda umjetnosti: Proizvodna funkcija umjetničkih organizacija (teatar) ; tražnja za umjetničkim radom derivirana iz nje
- Ponuda rada umjetnika: derivirana iz proizvodne funkcije domaćinstva umjetnika

• TEORIJSKE HIPOTEZE / OBJAŠNJENJA NEOBIČNOSTI

1. David Throsby (1994): Nemonetarne koristi od bavljenja umjetnošću / zadovoljstvo od umjetničkog rada
 2. Adam Smith, Ruth Towse (2006): Precjenjivanje vlastitog talenta kod mladih koji odlučuju da se bave umjetnošću / Myopia kod odluka o profesiji
 3. Santos (1976): Umjetnost privlači Risk Takere
 4. Aristotel, Marx, Hegel, Menger (2006): Potreba za samoaktualizacijom i samoostvarenjem ključni motiv umjetnika
 5. Rossen (1981), Adler (1985, 2006): Superstar fenomen
- Osim posljednje, sve hipoteze su fokusirane na ponudu rada umjetnika koja je predmet analize koja slijedi

2. STATIČKA ANALIZA

2.1. Reproductivna umjetnost

- Throsby (1994) je prvi razvio ovaj model ponašanja
- Ponašanje umjetnika opisuje sledećim modelom odlučivanja

Max $U = U(L^M, X)$ (funkcija korisnosti) uz budžetsko ograničenje

$$pX = L^n w^n + L^M w^M$$

- Značenja simbola i pretpostavke modela
 - X = sva tržišna dobra skupa (u Eurima)

MEDITERAN

- Korisnost raste sa porastom količine tržišnih dobara, ali po opadajućem tempu: prvi izvod od U pozitivan, drugi negativan
- L^M = broj sati umjetničkog rada:
- Korisnost raste sa rastom časova umjetničkog rada: prvi izvod pozitivan, drugi negativan
- L^n = broj sati neumjetničkog rada
- p = cijena tržišnih dobara (=1)
- w = nadnica za umjetnički (M) i neumjetnički (n) rad
- Nadnica za neumjetnički rad veća od nadnice za umjetnički rad (pretpostavka)

- Pored budžetskog umjetnik se sučeljava i sa vremenskim ograničenjem oblika (L = ukupno raspoloživo vrijeme)

$$L^M + L^n = L$$

Ova dva ograničenja se kombinovanjem svode na jedno ograničenje oblika

$$L^M w^n + p X = L w^n + L^M w^M$$

- Imajući u vidu funkciju korisnosti i novodobijeno ograničenje formiramo Lagrange

$$\mathcal{L} = U(L^M, X) - \lambda [L^M w^n + p X - L w^n - L^M w^M]$$

- Rješavanjem dobijamo: Uslov prvog reda se daje (uslov drugog reda preskačemo radi jednostavnosti)

$$\frac{\partial U}{\partial L^M} = \lambda (w^n - w^M)$$

$$\frac{\partial U}{\partial X} = \lambda p$$

Odavde dobijamo da je GRANIČNA STOPA SUPSTITUCIJE jednaka

$$MRS = - \frac{\Delta X}{\Delta L^M} = \frac{\partial U / \partial L^M}{\partial U / \partial X} = \frac{(w^n - w^M)}{p}$$

- IMPLIKACIJE: pri fiksnom p , svaka promjena razlike između neumjetničkih i umjetničkih nadnica vodi efektu SUPSTITUCIJE ili efektu DOHOTKA

1. EFEKAT SUPSTITUCIJE: kad god dođe do smanjenja razlike u nadnicama (bilo usled pada neumjetničkih nadnica ili usled rasta umjetničkih nadnica) dolazi do povećanja radnog vremena posvećenog umjetničkom radu

- Sasvim očekivan i nimalo neobičan rezultat: kada dolazi do rasta nadnica umjetničkog rada postaje manje skupo zamijeniti neugodan neumjetnički rad sa prijatnim umjetničkim radom

- To se, u stvari, i dešava u karijeri umjetnika: sa radnim iskustvom njegova umjetnička nadnica raste i on sve više radi samo umjetnički posao

2. EFEKAT DOHOTKA: Krajnje neobičan efekat i svojstven samo umjetničkom i sličnim vrstama rada

- Naime: U opštem slučaju efekat supstitucije takođe kaže da sa rastom neumjetničkih nadnica mora doći do smanjenja umjetničkog rada

- Međutim: Sa rastom neumjetničkih nadnica raste i ukupni dohodak umjetnika pa je i njegova mogućnost da "kupi" slobodno vrijeme za bavljenje umjetnošću veća

- Usled toga rast neumjetničkih nadnica može voditi i rastu vremena posvećenog umjetničkom radu. U konkretnom modelu se upravo ovo dešava što se može vidjeti posmatranjem kretanja učesća umjetničkog rada u ukupnom radu (L^M)

$$L^M = \frac{w^n - pX}{w^n - w^M}$$

(pri tom $x^* = X^*/L$)

- Odavde slijedi

$$\frac{\partial l^M}{\partial p} = \frac{-x^*}{w^n - w^M} < 0$$

$$\frac{\partial l^M}{\partial w^M} = \frac{w^n - px^*}{(w^n - w^M)^2} > 0$$

$$\frac{\partial l^M}{\partial w^n} = \frac{px^* - w^M}{(w^n - w^M)^2} > 0$$

Zaključak: umjetnik ima apsolutnu preferenciju ka umjetničkom radu kada je zadovoljio bazične potrebe

2.2. Kreativna umjetnost

- Iste pretpostavke kao u prethodnom modelu osim što sada umjetnik prodaje umjetnička djela (M) umesto umjetničkog vremena

- Proizvodna funkcija umjetnika je određena

$$M = M(L^M, X^M)$$

X^M = Tržišna dobra za proizvodnju umjetničkih djela (repromaterijal umjetnika)

- Prvi i drugi izvod proizvodne funkcije i ekonomsko značenje

- Puno (budžetsko i vremensko) ograničenje sada postaje

$$L^M w^n + p X + p^M X^M = L w^n + M(L^M, X^M) p^A$$

- Radi jednostavnosti polazimo od pretpostavke da je cijena umjetničkih (p^A) dobara konstantna

- Cijena tržišnih dobara "repromaterijala" (p^M) je takođe konstantna

- Lagrange sada postaje

$$\mathcal{L} = U(L^M, X) - \lambda [L^M w^n + p X + p^M X^M - L w^n - M(L^M, X^M) p^A]$$

- Rješenje postaje (samo prvi uslov)

$$\frac{\partial U}{\partial L^M} = \lambda (w^n - \frac{\partial M}{\partial L^M} p^A)$$

$$\frac{\partial U}{\partial X} = \lambda p$$

$$\frac{\partial M}{\partial X^M} p^A = p^M$$

- Pošto $\frac{\partial M}{\partial L^M} p^A$ predstavlja vrijednost marginalnog proizvoda rada angažovanog na umjetničkim aktivnostima i pošto ta vrijednost predstavlja implicitnu cijenu umjetničkog rada (w^M) to prvi uslov postaje isti kao u prethodnom slučaju

- Samim tim granična stopa supstitucije postaje istovjetna kao i u prethodnom razmatranju

$$MRS = - \frac{\Delta X}{\Delta L^M} = \frac{\partial U / \partial L^M}{\partial U / \partial X} = \frac{(w^n - w^M)}{p}$$

- Efekat dohotka i efekat supstitucije deluju na isti način kao u prethodnom razmatranju

MEDITERAN

pa ovaj model faktički daje isti rezultat kao i prethodni: i u jednom i u drugom modelu zadovoljstvom od umjetničkog rada objašnjavaju se sve naprijed navedene neobičnosti koje srećemo na tržištu rada umjetnika

3. DINAMIČKA ANALIZA

- Zašto dinamička / Caserta i Cuccia (2001): *“in the static model artist has no past and no future and ... wage differential is entirely exogenous”*
- Dinamička analiza je bazirana na “novoj teoriji ponašanja potrošača” i na njoj zasnovanoj teoriji alokacije vremena razvijenoj od Becker (1965, 1975, 1991, 1993), Grossman (1971), Michael and Becker (1973), Stigler and Becker (1977), Becker, Grossman and Murphy (1991)...
- Osnovna novina u odnosu na staru teoriju ponašanja potrošača je da se pored (a) dinamičkog konteksta u analizu (b) uvodi kao dodatno ograničenje i proizvodna funkcija domaćinstva: domaćinstvo, koristeći “slobodno” vrijeme i tržišna dobra, proizvodi “commodities”
- Poseban slučaj adiktivnosti: Nema saturacije već nova potrošnja smanjujući cijenu “comodities” povećava buduću potrošnju
 - Pozitivna adiktivnost
 - Negativna adiktivnost

3.1. Reproductivna umjetnost

- Popović, Milenko (2009)
- Funkcija korisnosti domaćinstva

$$\sum_{j=1}^n \left(\frac{1}{1+\rho}\right)^j U[M_j, Z_j]$$

- Umjetnička “commodities”, M_j : prvi i drugi izvod
- Sva ostala “commodities”, Z_j : prvi i drugi izvod
- Stopa vremenske preferencije, ρ
- Proizvodna funkcija za sva ostala dobra (commodities)
 $Z_j = Z[X_j^Z, L_j^Z]$
 - Tržišna dobra za proizvodnju svih ostalih dobara kao input, X_j^Z : prvi i drugi izvod
 - Slobodno vrijeme za proizvodnju svih ostalih dobara, L_j^Z : prvi i drugi izvod
- Proizvodna funkcija za umjetnička dobra (commodities)

$$M_j = M[X_j^M, L_j^M, H_j]$$

- Tržišni inputi, X_j^M : izvodi
- Slobodno vrijeme, L_j^M : izvodi
- Ljudski kapital, H_j : izvodi

- Funkcija ljudskog kapitala

$$H_j = h(M_{j-1}, M_{j-2}, M_{j-3}, \dots, E_j)$$

- Prethodno umjetničko iskustvo: najvažnije je prema empirijskim istraživanjima za rad umjetnika
- Obrazovanje: slabiji uticaj nego kod ostalih profesija

- Nadnica za umjetnički rad je funkcija ljudskog kapitala

$$w_j^M = w^M(H_j)$$

- Budžetsko ograničenje (uz odgovarajuću diskontnu stopu r)

$$\sum_{j=1}^n \left(\frac{1}{1+r}\right)^j [p^Z X_j^Z + p^M X_j^M] = \sum_{j=1}^n \left(\frac{1}{1+r}\right)^j [w^n L_j^n + w_j^M L_j^M + b_j]$$

- Vremensko ograničenje

$$L_j^n + L_j^M + L_j^Z = L_j$$

- „Full income constraint“ se dobija kombinovanjem prethodna dva

$$\sum_{j=1}^n \left(\frac{1}{1+r}\right)^j [p^Z X_j^Z + p^M X_j^M + w^n L_j^Z + w^n L_j^M] = \sum_{j=1}^n \left(\frac{1}{1+r}\right)^j [w_j^M L_j^M + w^n L_j^n + b_j]$$

- Zamjenjujemo pojedine vrijednosti u posljednjem ograničenju njihovim vrijednostima dobijenim na osnovu inverznih funkcija proizvodnih funkcija

- Lagrange sada postaje

$$\mathcal{L} = \sum_{j=1}^n \left(\frac{1}{1+\rho}\right)^j U[M_j, Z_j] - \lambda \sum_{j=1}^n \left(\frac{1}{1+r}\right)^j [p^Z X_j^Z + p^M X_j^M + w^n L_j^Z + w^n L_j^M - w_j^M L_j^M - w^n L_j^n - b_j]$$

- Pretpostavljajući da su ostali prihodi (b_j) konstantni, dobijamo da je rješenje za sva ostala dobra (commodities) (prvi uslov)

$$\frac{\partial U}{\partial Z_j} = \lambda \left(\frac{1+\rho}{1+r}\right)^j \left[p^Z \frac{dX_j^Z}{dZ_j} + w^n \frac{dL_j^Z}{dZ_j} \right] = \lambda \left(\frac{1+\rho}{1+r}\right)^j \pi_{Z_j}$$

- Za umjetnička “commodities” rješenje (prvi uslov), nakon određenih manipulacija, postaje

$$\frac{\partial U}{\partial M_j} = \lambda \left(\frac{1+\rho}{1+r}\right)^j \left[\frac{p^M}{\partial X_j^M} + \frac{(w^n - w_j^M)}{\partial L_j^M} \right] - \lambda \sum_{v=j}^n \frac{(1+\rho)^j}{(1+r)^v} L_v^M \frac{dw_v^M}{dM_j} - \sum_{v=j+1}^n \frac{(1+\rho)^j}{(1+r)^v} \frac{\partial U}{\partial M_v} \frac{\partial M_v}{\partial H_v} \frac{dH_v}{dM_j}$$

- Daljim preuređivanjem dobijamo još zanimljiviji rezultat

$$\left[p^M \frac{\partial X_j^M}{\partial M_j} + w^n \frac{\partial L_j^M}{\partial M_j} \right] = \frac{1}{\lambda} \left(\frac{1+r}{1+\rho}\right)^j \frac{\partial U}{\partial M_j} + \frac{1}{\lambda} \sum_{v=j+1}^n \frac{(1+r)^j}{(1+\rho)^v} \frac{\partial U}{\partial M_v} \frac{\partial M_v}{\partial H_v} \frac{dH_v}{dM_j} + w_j^M \frac{\partial L_j^M}{\partial M_j} + \sum_{v=j}^n \frac{(1+r)^j}{(1+r)^v} L_v^M \frac{dw_v^M}{dM_j}$$

- Sledeći posljednji izraz, CIJENA U SJENCI jedinice umjetničkog rada je jednaka sumi

MEDITERAN

1. Trenutne nemonetarne koristi (zadovoljstvo od umjetničkog rada)
2. Očekivani tok nemonetarnih koristi od sadašnjeg rada
3. Trenutni prirast nadnica usled prethodnog umjetničkog iskustva
4. Očekivani tok monetarnih koristi usled sadašnjeg iskustva

3.2. Kreativna umjetnost

- Umjetnik prodaje umjetničke proizvode umjesto umjetničkog vremena: Njegov prihod $p^A M_j = p^A M[X_j^M, L_j^M, H_j]$

- Cijena umjetničkih proizvoda iste efikasnosti je pretpostavljena da bude konstantna i trenutna za jedinicu iste efikasnosti

- Što je ponekad realno (cijena slike u USA, sem Kalifornije, i u Evropi ranije)
- A ponekad nije (Royalty u literaturi i sl, Resale right za slike u EU i u Kaliforniji)
- Problem prevazilazimo tako što pretpostavljamo da je sadašnja vrijednost toka Royaltya jednaka "trenutnoj" cijeni umjetničkog djela

- Količina M_j mjeri umjetnička djela u jedinicama iste efikasnosti iz čega slijedi da cijena $p^A M_j = p^A \left(\frac{M[X_j^M, L_j^M, H_j]}{M[X_j^M, L_j^M, H_0]} \right) M[X_j^M, L_j^M, H_0] = p_j^A M[X_j^M, L_j^M, H_0]$

- „Full income constraint postaje“

$$\sum_{j=1}^n \left(\frac{1}{1+r} \right)^j [p^Z X_j^Z + p^M X_j^M + w^n L_j^Z + w^n L_j^M] = \sum_{j=1}^n \left(\frac{1}{1+r} \right)^j [p^A M_j + w^n L_j + b_j]$$

- Vršeći, kao u prethodnom slučaju, supstituciju proizvodnih funkcija u ovo ograničenje dobijamo Lagrange

$$\mathcal{L} = \sum_{j=1}^n \left(\frac{1}{1+\rho} \right)^j U[M_j, Z_j] - \lambda \sum_{j=1}^n \left(\frac{1}{1+r} \right)^j [p^Z X_j^Z + p^M X_j^M + w^n L_j^Z + w^n L_j^M - p^A M_j - w^n L_j - b_j]$$

- Rješenje (uslov prvog reda) je za sva ostala "commodities" isto kao u prethodnom slučaju

- Rješenje za umjetnička "commodities", nakon određenih manipulacija postaje

$$\frac{\partial U}{\partial M_j} = \lambda \left(\frac{1+\rho}{1+r} \right)^j \left[\frac{p^M}{\partial X_j^M} + \frac{\left(w^n - p^A \frac{\partial M_j}{\partial L_j^M} \right)}{\partial L_j^M} \right] - \lambda p^A \sum_{v=j+1}^n \frac{(1+\rho)^j}{(1+r)^v} \frac{\partial M_v}{\partial H_v} \frac{dH_v}{dM_j} - \sum_{v=j+1}^n \frac{(1+\rho)^j}{(1+\rho)^v} \frac{\partial U}{\partial M_v} \frac{\partial M_v}{\partial H_v} \frac{dH_v}{dM_j}$$

- Daljim aranžiranjem dobijamo još zanimljiviji rezultat

$$\left[p^M \frac{\partial X_j^M}{\partial M_j} + w^n \frac{\partial L_j^M}{\partial M_j} \right] =$$

$$\frac{1}{\lambda} \frac{(1+r)^j}{(1+\rho)} \frac{\partial U}{\partial M_j} + \frac{1}{\lambda} \sum_{v=j+1}^n \frac{(1+r)^j}{(1+\rho)^v} \frac{\partial U}{\partial M_v} \frac{\partial M_v}{\partial H_v} \frac{dH_v}{dM_j} + p^A + p^A \sum_{v=j+1}^n \frac{(1+r)^j}{(1+r)^v} \frac{\partial M_v}{\partial H_v} \frac{dH_v}{dM_j}$$

- Može se pokazati da je

1. Ovaj rezultat potpuno ekvivalentan ranije dobijenom rezultatu za reproduktivnu umjetnost jer je vrijednost marginalnog proizvoda umjetničkog rada jednaka implicitnoj nadnici samozaposlenog umjetnika

2. CIJENA U SJENCI jedinice umjetničkog rada jednaka sumi
- Trenutne nemonetarne koristi od umjetničkog rada
 - Očekivanog toka nemonetarnih koristi od sadašnjeg rada
 - Trenutnoj monetarnoj koristi od umjetničkog rada
 - Očekivanog toka monetarnih koristi od sadašnjeg umjetničkog rada

4. IMPLIKACIJE

- Pogledajmo GRANIČNU STOPU SUPSTITUCIJE umjetničkog za neumjetničko “commodity”

$$MRS = - \frac{\Delta Z_j}{\Delta M_j} = \frac{\frac{\partial U}{\partial M_j}}{\frac{\partial U}{\partial Z_j}} =$$

$$\frac{\lambda \frac{(1+\rho)^j}{(1+r)^j} \left[\frac{p^M}{\frac{\partial X_j^M}{\partial M_j}} + \frac{(w^n - w_j^M)}{\frac{\partial L_j^M}{\partial M_j}} \right] - \lambda \sum_{v=j}^n \frac{(1+\rho)^j}{(1+r)^v} L_v^M \frac{dw_v^M}{dM_j} - \sum_{v=j+1}^n \frac{(1+\rho)^j}{(1+\rho)^v} \frac{\partial U}{\partial M_v} \frac{\partial M_v}{\partial H_v} \frac{dH_v}{dM_j}}{\lambda \frac{(1+\rho)^j}{(1+r)^j} \left[p^Z \frac{dX_j^Z}{dZ_j} + w^n \frac{dL_j^Z}{dZ_j} \right]}$$

$$= \frac{\left[\frac{p^M}{\frac{\partial X_j^M}{\partial M_j}} + \frac{(w^n - w_j^M)}{\frac{\partial L_j^M}{\partial M_j}} \right] - \sum_{v=j}^n \frac{(1+\rho)^j}{(1+r)^v} L_v^M \frac{dw_v^M}{dM_j} - \frac{1}{\lambda} \sum_{v=j+1}^n \frac{(1+\rho)^j}{(1+\rho)^v} \frac{\partial U}{\partial M_v} \frac{\partial M_v}{\partial H_v} \frac{dH_v}{dM_j}}{\left[p^Z \frac{dX_j^Z}{dZ_j} + w^n \frac{dL_j^Z}{dZ_j} \right]}$$

- Kako bi izgledala MRS u slučaju dva obična dobra (Klasičan Backerov slučaj) i koje su implikacije

- Granična korisnost umjetničkog dobra je manja za drugi i treći dio od iste te vrijednosti kod običnih dobara

- Usled toga MRS je manja nego kod dva obična “commodities”

- To znači da je u tački optimuma Umjetnik spreman da daleko više svog vremena provede baveći se umjetnošću nego što bi to bio slučaj sa nekim običnim “commodity”

- Kakav je vremenski profil / Kako se kreće MRS i GKM u toku KARIJERE UMJETNIKA / Dva kontradiktorna trenda

2. EFEKAT ADIKTIVNOSTI deluje i ovde kao i kod potrošnje umjetnosti (Beker i Stigler, 1977) i utiče da stariji umjetnici imaju manju MRS od mlađih i zato se više bave umjetnošću

MEDITERAN

- Sa radnim iskustvom stalno opada dio u zagradi broioca jer

- w_j^M stalno raste usled akumulacije ljudskog kapitala i jer

= $\frac{\partial M_j}{\partial x_j^M}$ kao i $\frac{\partial M_j}{\partial L_j^M}$ stalno raste takođe usled akumulacije ljudskog kapitala

2. EFEKAT OČEKIVANIH KORISTI (monetarnih, drugi dio broioca, i nemonetarnih, treći dio broioca) je

- Utoliko veći ukoliko je umjetnik mlađi, pa su zato i mladi umjetnici takođe jako skloni bavljenjem umjetnošću

- Kod starijih ovaj efekat skoro iščezava: oni se snažno bave umjetnošću isključivo zbog prvog efekta

- Mladi umjetnici se snažno angažuju na umjetnički rad isključivo zbog efekta očekivanja

- Mladi zbog ovog snažnog efekta imaju skoro apsolutnu preferenciju ka umjetnosti čim su jednom zadovoljili bazične potrebe

- Hans Abbing (2004) i likovni umjetnici u Holandiji

• EFEKAT ADIKTNOSTI opisuje uticaj UMJETNIKOVE PROŠLOSTI dok EFEKAT OČEKIVANJA opisuje uticaj UMJETNIKOVE BUDUĆNOSTI na ponašanje umjetnika i na njegovu ponudu rada

• Dinamički model i postojeće hipoteze o neobičnom ponašanju umjetnika

3. David Throsbu (1994): Nemonetarne koristi od bavljenja umjetnošću / još više potencirano kroz efekat očekivanja

4. Adam Smith, Ruth Towse (2006): Precjenjivanje vlastitog talenta kod mladih koji odlučuju da se bave umjetnošću / Myopia kod odluka o profesiji / model se može primijeniti i za konceptualizaciju ove hipoteze

5. Santos (1976): Umjetnost privlači Risk Takere / model se može primijeniti i za konceptualizaciju ove hipoteze

6. Aristotel, Marx, Hegel, Menger (2006): Potreba za samoaktualizacijom i samoostvarenjem ključni motiv umjetnika / model se može primijeniti i za konceptualizaciju ove hipoteze

7. Rossen (1981), Adler (1985, 2006): Superstar fenomen / riječ je o komplementarnim tumačenjima

- Superstar fenomen se bavi tržištem umjetničkih djela i funkcijom tražnje za umjetničkim djelima dok se

- Dinamičkim modelom objašnjava ponuda umjetničkog rada, tj. zašto se neki ljudi uopšte odlučuju da se uključe na tako tijesno tržište u većem broju nego što bi se to očekivalo

• OSTALE TEME NA KOJE JE MOGUĆE PRIMIJENITI MODEL

A) Tražnja za umjetnošću

B) Ponašanje naučnika i sličnih profesija / samo "wage penalty" a ne i "oversupply of labor"

C) Volonterski rad / buduće tržište visokoškolaca

D) Equalizing differences (Rosen, 1986) / Negativna vrijednost marginalne korisnosti rada, "disutility of work"

E) Kulturno okruženje kompanije / Ponašanje pojedinaca i kompanija

References

Abbing, H. , (2004), *About Subsidies Income and Numbers of Artists*, Paper presented at 13th ACEI conference in Chicago, June, p. 24.

Adler, M. , (1985), *Stardom and Talent*, *American Economic Review*, Vol. 75, pp. 208-212.

Adler, M. (2006). *Stardom and Talent*, in: *Ginsburgh, V. and Throsby, D. (Eds)*, *Handbook of the Economics of Art and Culture*, Elsevier, Amsterdam.

Alper, N.O. , Wassall, G.H. (2006). *Artists' Career and their Labor Markets*, in *Ginsburgh, V. and Throsby, D. (Eds)*, *Handbook of the Economics of Art and Culture*, Elsevier, Amsterdam.

Becker, G.S. , (1965), *A Theory of the Allocation of Time*, *Economic Journal*, Vol. 75, No. 299, pp. 493-517.

Becker, G.S. , (1975), *A Theory of the Allocation of Time and Goods over the Life Cycle*, NBER, p. 45.

Becker, G.S. , (1991), *A Treatise on the Family*, Harvard University Press, Cambridge, MA.

Becker, G.S. , (1993), *The Economic Way of Looking at Life*, John M. Olin Law & Economic Working Paper No. 12 (2nd Series), p. 25.

Becker, G.S. , Grossman, M. and Murphy, K.M. (1991). *Rational Addiction and the Effect of Price on Consumption*, *The American Economic Review*, Vol. 81, No. 2, Papers and Proceedings of the Hundred and third Annual Meeting of the American Economic Association, pp. 237-241.

Bryant, W.D.A. , and Throsby, C.D. , (2006), *Creativity and the Behavior of Artists*, in *Ginsburgh, V. and Throsby, D. (Eds)*, *Handbook of the Economics of Art and Culture*, Elsevier, Amsterdam, pp. 508-529.

Caserta, M. , and Cuccia, T. , (2001), *The Supply of Arts Labor: Towards a Dynamic Approach*, *Journal of Cultural Economics* 25: 185-201.

MEDITERAN

Jeffri, J. , (1991), *The Artists Training and Career Project: Painters*, Research Center for Arts and Culture, Columbia University, New York.

Galor, O. , and Weil, N. W. , (1993), *The Gender Gap, Fertility and Growth*, NBER Working Papers Series, Working Paper No 4550, p. 30.

Grossman, M. , (1971), *The Economics of Joint Production in the Household*, Report 7145, Center Math. Stud. Bus. Econ., University of Chicago, p. 62.

Heilbrun, J. and Gray, C.M. , (2004), *The Economics of Art and Culture (2nd edition)*, Cambridge University Press, p. 410.

Jozefowicz, J. J. , Kelley, J. M. , and Brewer, S. M. , (2008), *New Release: An Empirical Analysis of VHS/DVD Rental Success*, Atlantic Economic Journal, Volume 36, Number 2, pp 139-151.

Krusell, P. , Ohanian, L. E. , Rios-Rull, J. V. , Violente, G. L. , (1997), *Capital-Skill Complementarity and Inequality: A Macroeconomic Analysis*, Federal Reserve Bank of Minneapolis, Research Department Staff Report, No 236, p. 67.

McKenzie, J. , (2010), *How do theatrical box office revenues affect DVD retail sales? Australian empirical evidence*, Journal of Cultural Economics, Volume 34, Number 3, pp. 159-179.

Menger, P. , (2006), *Artistic Labor Markets: Contingent Work, Excess Supply, and Occupational Risk Management*, in Ginsburgh, V. and Throsby, D. (Eds), *Handbook of the Economics of Art and Culture*, Elsevier, Amsterdam, pp. 766-811.

Menger, P. , (2002), *Are there too many artists? The "excess supply" issue: a measurement puzzle, an increasingly flexibility driven functional requirement and an unavoidable mismatch effect in creative activities*, International Symposium on Culture Statistics, Montreal, p. 25.

Michael, R.T. , and Becker, G.S. , (1973), *On the New Theory of Consumer Behavior*, Swedish Journal of Economics, No. 75, pp. 378-396.

Nelson, R. A. , Reid, C. E. , and Gilmore, O. (2007), *An Analysis of the Out-of-Market Gap for DVDs in the U.S. Review of Industrial Organization*, Volume 30, Number 4, pp. 303-323.

UNIVERZITÄT

Pitt, L. I. , (2010), *Superstar effects on royalty income in performing rights organization*, Journal of Cultural Economics, Volume 34, No 3, pp. 219-236.

Popovic, M. , (2009), *Dynamic Models of Arts Labor Supply*, MPRA Paper, No 19397, University Library of Munich, Germany, 2009, p. 26. <http://mpa.ub.uni-muenchen.de/19397/>

Rengers, M. , and Madden, C. , (2000), *Living Art: Artists between Making Art and Making the Living*, Australian Bulletin of Labor, 26 (4), pp. 325-354.

Rosen, S. , (1981), *The Economics of Superstars*, American Economic Review, Vol. 71, pp. 845-858.

Rosen, S. , (1986), *The Theory of Equalizing Differences*. In: Ashenfelter, O. and Layard, R. (Eds) Handbook of Labor Economics, Volume I, Elsevier Science Publishers BV, pp. 641-692.

Santos, F.P. , (1976), *Risk, Uncertainty, and the Performing Artist*, in Blaug, M. (Eds): The Economics of the Arts, Westview Press, Boulder, Co.

Stigler, G.J. , and Becker, G.S. , (1977), *De Gustibus Non Est Disputandum*, The American Economic Review, Vol. 67, No. 2, pp. 76-90.

Throsby, D. , (1992), *Artists as a Workers*, in Towse, R. and Khakee, A. (Eds), Cultural Economics, Heidelberg, Springer-Verlag, pp. 201-208.

Thorsby, D. , (1994), *Cultural Economics and Cultural Policies*, Kluwer Academics Publishers, Dordrecht.

Throsby, D. , (1994), *The Production and Consumption of the Arts: A View of Cultural Economics*, Journal of Economic Literature, Vol. XXXII, pp. 1-29.

Throsby, D. , (2007), *Preferred Work Patterns of Creative Artists*, Journal of Economics and Finance, Vol. 31, No. 3, pp. 395-402.

Towse, R. , (2006), *Human Capital and Artists' Labor Market*, in Ginsburgh, V. and Throsby, D. (Eds), Handbook of the Economics of Art and Culture, Elsevier, Amsterdam, pp. 866-894.

MEDITERAN

Walls, D. W. (2009) *Screen wars, star wars, and sequels: Nonparametric reanalysis of movie profitability*, Empirical Economics, Volume 37, No 2, pp. 447-461.

Walls, W. , (2010), *Superstars and heavy tails in recorded entertainment: empirical analysis of the market for DVDs*, Journal of Cultural Economics, Springer Netherlands, Online first, pp. 1-19, <http://dx.doi.org/10.1007/s10824-010-9125-z>.

UNIVERZITET

2. ODLUKA SENATA UNIVERZITETA O IZBORU U AKADEMSKO ZVANJE REDOVNI PROFESOR ZA DR MILENKA POPOVIĆA

**Univerzitet „Mediteran“ Podgorica
Senat Univerziteta
Broj: R- 1014/3-11
Podgorica, 29. 09. 2011. godine**

Na osnovu člana 75 Zakona o visokom obrazovanju („Sl. list RCG br. 60/2003 i 45/2010), člana 34, stav 1, alineja 3 i člana 89 Statuta Univerziteta „Mediteran“ Podgorica, Senat Univerziteta, na predlog Naučno nastavnog vijeća Fakulteta za poslovne studije „Montenegro Business School“ Univerziteta „Mediteran“, na XVIII sjednici održanoj 29. 09. 2011. godine, donio je

ODLUKU

Dr Milenko Popović, vanredni profesor na Fakultetu za poslovne studije „Montenegro Business School“ Univerziteta „Mediteran“ Podgorica, bira se u akademsko zvanje redovni profesor, na istom fakultetu, za predmete: Mikroekonomija, Monetarna ekonomija i Osiguranje i upravljanje rizikom, na neodređeno vrijeme

OBRAZLOŽENJE

Postupak izbora u akademsko zvanje nastavnika za predmete Mikroekonomija, Monetarna ekonomija i Osiguranje i upravljanje rizikom na Fakultetu za poslovne studije „Montenegro Business School“ Univerziteta „Mediteran“ (u daljem tekstu: Fakultet), započeo je raspisivanjem konkursa u dnevnom listu „Dan“ i dnevnom listu „Pobjeda“, 20. 04. 2011. godine. Na naznačeni konkurs prijavio se dr Milenko Popović, vanredni profesor.

Članom 88 stav 6 Statuta Univerziteta „Mediteran“ propisano je da se konkurs za izbor u akademsko zvanje raspisuje šest mjeseci prije isteka vremena prethodnog izbora u akademsko zvanje. Dr Milenko Popović izabran je za vanrednog profesora na Fakultetu za poslovne studije „Montenegro Business School“ 12. 10. 2006. godine, za predmete Mikroekonomija i Makroekonomija.

Razmatrajući prijavu na konkurs i konkursnu dokumentaciju imenovanog, Recenzentska komisija u sastavu prof. dr Hasan Hanić, redovni profesor, u radnom odnosu na Beogradskoj bankarskoj akademiji u Beogradu, prof. dr Janko Radulović, redovni profesor, u radnom odnosu na Univerzitetu »Mediteran« u Podgorici i prof. dr Dejan Erić, redovni profesor na Beogradskoj

MEDITERAN

bankarskoj akademiji u Beogradu, u skladu sa Mjerilima za izbor u akademsko zvanje Univerziteta »Mediteran« sačinila je izvještaje o kandidatu za izbor u akademsko zvanje. Izvještaji recenzenata objavljeni su javno u Biltenu Univerziteta »Mediteran« Podgorica, br. 25 od 02. 07. 2011. godine.

Svi članovi Recenzentske komisije su mišljenja da dr Milenko Popović, vanredni profesor ispunjava propisane uslove za izbor u akademsko zvanje redovni profesor za predmete: Mikroekonomija, Monetarna ekonomija i Osiguranje i upravljanje rizikom.. Prof. dr Milenko Popović je 08. 07. 2011. godine održao Inaguraciono predavanje u Amfiteataru Fakulteta pod nazivom »Mikroekonomska analiza ponude rada umjetnika«. Tročlana komisija u sastavu: prof. dr Janko Radulović, doc. dr Dragoljub Janković i prof. dr Damjan Šečković dala je pozitivno mišljenje o inaguracionom predavanju prof. dr Milenka Popovića.

Naučno - nastavno vijeće Fakulteta za poslovne studije „Montenegro Business School” Univerziteta „Mediteran”, na sjednici održanoj 15. 09. 2011. godine, donijelo je Odluku o predlaganju dr Milenka Popovića, vanrednog profesora za izbor u akademsko zvanje redovni profesor, za predmete: Mikroekonomija, Monetarna ekonomija i Osiguranje i upravljanje rizikom.

Na osnovu naprijed iznesenih činjenica, konstatujući ispunjenost propisanih uslova za izbor dr Milenka Popovića u akademsko zvanje redovni profesor, za predmete Mikroekonomija, Monetarna ekonomija i Osiguranje i upravljanje rizikom, odlučeno je kao u dispozitivu ove odluke.

Uputstvo o pravnom sredstvu: Odluka je konačna na Univerzitetu. Protiv ove odluke može se pokrenuti spor za zaštitu prava pred nadležnim sudom.

**Senat Univerziteta
v.d. Predsjednika**

Prof. dr Janko Radulović

3. ODLUKA SENATA UNIVERZITETA O IZBORU U AKADEMSKO ZVANJE VANREDNI PROFESOR ZA DR RADISLAVA JOVOVIĆA

**Univerzitet „Mediteran“ Podgorica
Senat Univerziteta
Broj: R- 1015/3-11
Podgorica, 29. 09. 2011. godine**

Na osnovu člana 75 Zakona o visokom obrazovanju („Sl. list RCG br. 60/2003 i 45/2010), člana 34, stav 1, alineja 3 i člana 89 Statuta Univerziteta „Mediteran“ Podgorica, Senat Univerziteta, na predlog Naučno nastavnog vijeća Fakulteta za poslovne studije „Montenegro Business School“ Univerziteta „Mediteran“, na XVIII sjednici održanoj 29. 09. 2011. godine, donio je

ODLUKU

Dr Radislav Jovović, docent na Fakultetu za poslovne studije „Montenegro Business School“ Univerziteta „Mediteran“ Podgorica, bira se u akademsko zvanje vanredni profesor, na istom fakultetu, za predmete: Elektronsko poslovanje, Finansijska analiza, Analiza finansijskih izvještaja i Međunarodno poslovanje, na period od pet godina.

OBRAZLOŽENJE

Postupak izbora u akademsko zvanje nastavnika za predmete na Fakultetu za poslovne studije „Montenegro Business School“ Univerziteta „Mediteran“, započeo je raspisivanjem konkursa u dnevnom listu „Dan“ i dnevnom listu „Pobjeda“, 20. 04. 2011. godine. Na naznačeni konkurs prijavio se doc. dr Radislav Jovović.

Članom 88 stav 6 Statuta Univerziteta „Mediteran“ propisano je da se konkurs za izbor u akademsko zvanje raspisuje šest mjeseci prije isteka vremena prethodnog izbora u akademsko zvanje. Dr Radislav Jovović izabran je za docenta na Fakultetu za informacione tehnologije 12. 06. 2006. godine, za predmete Programiranje I i Programiranje II, a Odlukom Senata Univerziteta br. R-879/2-10 od 05. 07. 2010. godine doc. dr Radislav Jovović izabran je u akademsko zvanje docenta za predmete Finansijska analiza, Analiza finansijskih izvještaja i Elektronsko poslovanje na Fakultetu za poslovne studije „Montenegro Business School“.

Razmatrajući prijavu na konkurs i konkursnu dokumentaciju imenovanog, Recenzentska komisija u sastavu prof. dr Janko Radulović, redovni profesor, u radnom odnosu na Univerzitetu »Mediteran« Podgorica, prof. dr Milenko Popović, u radnom odnosu na Fakultetu za poslovne studije »Montenegro Business School« Univerziteta »Mediteran« Podgorica i prof. dr Ramo Šendelj, u radnom odnosu na Fakultetu za informacione tehnologije Univerziteta »Mediteran« Podgorica, u

MEDITERAN

skladu sa Mjerilima za izbor u akademska zvanja Univerziteta »Mediteran« Podgorica, sačinila je izvještaje o kandidatu za izbor u akademsko zvanje. Izvještaji recenzenata objavljeni su javno u Biltenu Univerziteta »Mediteran« Podgorica, br. 25 od 02. 07. 2011. godine. Svi članovi Recenzentske komisije su mišljenja da dr Radislav Jovović, docent ispunjava propisane uslove za izbor u akademsko zvanje vanredni profesor za predmete: Elektronsko poslovanje, Finansijska analiza, Analiza finansijskih izvještaja i Međunarodno poslovanje.

Naučno - nastavno vijeće Fakulteta za poslovne studije „Montenegro Business School” Univerziteta „Mediteran” Podgorica, na sjednici održanoj 15. 09. 2011. godine, donijelo je Odluku o predlaganju doc. dr Radislava Jovovića, za izbor u akademsko zvanje vanredni profesor, za predmete: Elektronsko poslovanje, Finansijska analiza, Analiza finansijskih izvještaja i Međunarodno poslovanje.

Na osnovu naprijed iznesenih činjenica, konstatujući ispunjenost propisanih uslova za izbor doc. dr Radislava Jovovića u akademsko zvanje vanredni profesor, za predmete Elektronsko poslovanje, Finansijska analiza, Analiza finansijskih izvještaja i Međunarodno poslovanje, odlučeno je kao u dispozitivu Odluke.

Uputstvo o pravnom sredstvu: Odluka je konačna na Univerzitetu. Protiv ove odluke može se pokrenuti spor za zaštitu prava pred nadležnim sudom.

**Senat Univerziteta
v.d. Predsjednika**

Prof. dr Janko Radulović

4. AKADEMSKI KALENDAR ZA STUDIJSKU 2011/2012 GODINU

MJE-SEC	P	U	S	Č	P	S	N	sedmica	AKTIVNOSTI STUDENATA	AKTIVNOSTI ZAPOSLENIH
MJE-SEC	22	23	24	25	26	27	28		UPISNE AKTIVNOSTI	Prodekani: priprema rasporeda časova; Studentska služba: sređivanje evidencije, upisne aktivnosti (III rok) Nastavnici: priprema informacionih lista
IX	29	30	31	1	2	3	4	1	PRIPREMA ZA POČETAK STUDIJSKE GODINE	
	5	6	7	8	9	10	11	2	I sedmica nastave	Dekan, prodekan, student-povjerenik: prijem studenata prve godine
	12	13	14	15	16	17	18	3	II sedmica nastave	Prodekan, student-povjerenik: anketiranje studenata
	19	20	21	22	23	24	26	4	III sedmica nastave	Vijeće: izvještaj o početku nastave
	26	27	28	29	30	1	2	5	IV sedmica nastave	Senat: izvještaj o početku nastave
X	3	4	5	6	7	8	9	6	V sedmica nastave	Rektorski kolegijum u proširenom sastavu: aktualna pitanja
	3	4	5	6	7	8	9	7	VI sedmica nastave	Vijeće: analiza uspjeha u ljetnjem semestru, analiza rezultata anketa
	3	4	5	6	7	8	9	8	VII – slobodna sedmica	Studentska služba: izvještaji o rezultatima sa I kolokvijuma
	3	4	5	6	7	8	9	9	VIII sedmica nastave	Senat: analiza uspjeha i anketa za ljetnji semestar
XI	31	1	2	3	4	5	6	10	IX sedmica nastave	Vijeća: analiza toka realizacije nastave i rezultata prvih provjera znanja
	7	8	9	10	11	12	13	11	X sedmica nastave	
	14	15	16	17	18	19	20	12	XI sedmica nastave	
	21	22	23	24	25	26	27	13	XII sedmica nastave	Senat: izvještaj o nastavi i provjerama znanja
XII	28	29	30	1	2	3	4	14	XIII sedmica nastave	
	5	6	7	8	9	10	11	15	XIV sedmica nastave	
	12	13	14	15	16	17	18	16	XV sedmica nastave (završna)	Vijeća: izvještaj o završetku nastave
	19	20	21	22	23	24	25	17	sedmice završnih ispita	Studentska služba: izvještaji o rezultatima sa II kolokvijuma
	26	27	28	29	30	31	1	18		Senat: izvještaj o nastavi u zimskom semestru
I	2	3	4	5	6	7	8	19	NOVOGODIŠNJI I BOŽIĆNI PRAZNICI	
	9	10	11	12	13	14	15	20		
	16	17	18	19	20	21	22	21	sedmice popravnih ispita	Rektorski kolegijum u proširenom sastavu: aktualna pitanja
	23	24	25	26	27	28	29	22		Prodekani: priprema rasporeda časova za ljetnji semestar
II	30	31	1	2	3	4	5	23	sedmica pripreme za sljedeći semestar	Vijeća: zaključivanje ocjena; Studentska služba: unos ocjena, sređivanje evidencije, izvještaji o rezultatima sa završnih ispita
	6	7	8	9	10	11	12	24	I sedmica nastave	
	13	14	15	16	17	18	19	25	II sedmica nastave	Prodekan i student-povjerenik: anketiranje studenata
	20	21	22	23	24	25	26	26	III sedmica nastave	Vijeće: izvještaj o početku nastave Senat: izvještaj o početku nastave
III	27	28	29	1	2	3	4	27	IV sedmica nastave	

MEDITERAN

	5	6	7	8	9	10	11	28	V sedmica nastave	Vijeća: analiza uspjeha u zimskom semestru, analiza rezultata ankete
	12	13	14	15	16	17	18	29	VI sedmica nastave	
	19	20	21	22	23	24	25	30	VII – slobodna sedmica	Studentska služba: izvještaji o rezultatima sa I kolokvijuma
	26	27	28	29	30	31	1	31	VIII sedmica nastave	Senat: analiza uspjeha i anketa za zimski semestar
IV	2	3	4	5	6	7	8	32	IX sedmica nastave	Rektorski kolegijum u proširenom sastavu: aktualna pitanja
	9	10	11	12	13	14	15	33	X sedmica nastave	Vijeća: analiza realizacije nastave, provjera znanja i uspjeha
	16	17	18	19	20	21	22	34	XI sedmica nastave	
	23	24	25	26	27	28	29	35	XII sedmica nastave	Senat: izvještaj o nastavi i provjerama znanja
V	30	1	2	3	4	5	6	36	XIII sedmica nastave	
	7	8	9	10	11	12	13	37	XIV sedmica nastave	
	14	15	16	17	18	19	20	38	XV sedmica nastave (završna)	Vijeća: izvještaj o realizovanoj nastavi u ljetnjem semestru
	21	22	23	24	25	26	27	39	sedmice završnih ispita	Studentska služba: izvještaji o rezultatima sa II kolokvijuma
	28	29	30	31	1	2	3	40		Senat: Izvještaj o završetku nastave, i druga pitanja
VI	4	5	6	7	8	9	10	41	PAUZA IZMEĐU ISPITA	
	11	12	13	14	15	16	17	42	sedmice popravnih ispita	
	18	19	20	21	22	23	24	43		
	25	26	27	28	29	30	1	44	ZAVRŠNA SEMDICA STUDIJSKE GODINE	Vijeća: zaključivanje ocjena; Rektorski kolegijum u proširenom sastavu: aktualna pitanja; Studentska služba: upisne aktivnosti, unos ocjena, sređivanje evidencije, izvještaji o rezultatima sa završnih ispita Senat: izvještaj o završetku semestra i godine
VII	2	3	4	5	6	7	8	45		Studentska služba: upisne aktivnosti
	9	10	11	12	13	14	15	46	KOLEKTIVNI GODIŠNJI ODMOR OD 13. JULA	
	16	17	18	19	20	21	22	47		
	23	24	25	26	27	28	29	48		
	30	31								

Napomene:

1. Vanredni ispitni rok za studijsku 2011/12. godinu održaće se u periodu od 22. avgusta do 02. septembra 2012. godine
2. Redovne sjednice Senata se održavaju posljednjeg četvrtka u mjesecu. U januaru i julu nema sjednice.
Na sjednicama Senata pored predviđenih aktivnosti, razmatraju se i druga aktualna pitanja iz nadležnosti Senata.
3. Tokom slobodne sedmice i sedmice pauze ne može se organizovati nastava.
Termin za slobodnu sedmicu može se odrediti nakon XIV sedmice nastave po odluci Senata Univerziteta.
4. Vjerski i državni praznici, koji nisu navedeni u kalendaru, praznuju se u skladu sa zakonom.

SADRŽAJ

1. Inauguraciono predavanje prof. dr Milenka Popovića.....4
2. Odluka Senata Univerziteta o izboru u akademsko zvanje redovni profesor za dr Milenko Popović.....16
3. Odluka Senata Univerziteta o izboru u akademsko zvanje vanredni profesor za dr Radislava Jovovića.....18
4. Akademski kalendar za Studijsku 2011/2012 godinu.....20

MEDITERAN

MEDITERRANEAN UNIVERSITY
MONTENEGRO

Univerzitet "Mediteran" Podgorica

CIP - Каталогизacija y publikaciji
Централна народна библиотека Црне Горе, Цетиње

378 (497.16) (05)

BILTEN : Univerzitet "Mediteran" Podgorica. -
Br. 1 (2007) - . - Podgorica (Vaka Đurovića bb)
: Univerzitet "Mediteran", 2007 (Podgorica : DPC
Podgorica) . - 30 cm

ISSN 1800 - 7368 = Bilten (Podgorica)
COBISS . CG-ID 13101096

Podgorica, decembar 2011.